

Glavni momenti inercije preseka i njihov položaj.

Glavne momente inercije ćemo dobiti traženjem minimuma i maksimuma funkcije $I_u(\varphi) = I_x \cos^2 \varphi + I_y \sin^2 \varphi - I_{xy} \sin 2\varphi$.

Za tražena rešenja $\varphi = \alpha_{1/2}$ prvi izvod mora biti jednak nuli: $\left. \frac{dI_u}{d\varphi} \right|_{\varphi=\alpha_{1/2}} = I_u' \Big|_{\varphi=\alpha_{1/2}} = 0$.

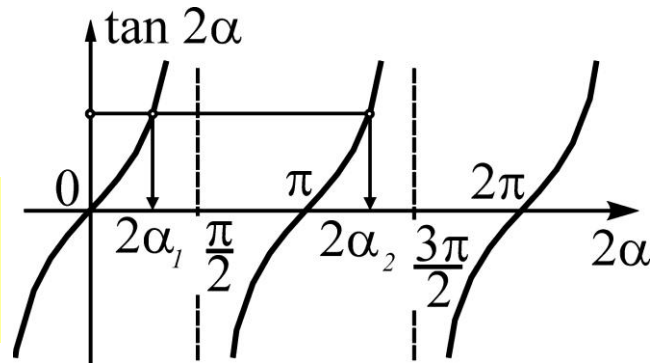
$$\frac{dI_u}{d\varphi} = I_u' = -I_x \cdot 2 \sin \varphi \cos \varphi + I_y \cdot 2 \sin \varphi \cos \varphi - 2I_{xy} \cos 2\varphi \Rightarrow$$

$$\frac{dI_u}{d\varphi} = I_u' = -(I_x - I_y) \sin 2\varphi - 2I_{xy} \cos 2\varphi,$$

$$\left. \frac{dI_u}{d\varphi} \right|_{\varphi=\alpha_{1/2}} = -(I_x - I_y) \sin 2\alpha_{1/2} - 2I_{xy} \cos 2\alpha_{1/2} = 0$$

$$\Rightarrow \tan 2\alpha_{1/2} = -\frac{2I_{xy}}{I_x - I_y} \Rightarrow 2\alpha_1 = \arctan\left(-\frac{2I_{xy}}{I_x - I_y}\right),$$

$$\tan 2\alpha_2 = \tan 2\alpha_1 \Rightarrow 2\alpha_2 = 2\alpha_1 + \pi \Rightarrow \alpha_2 = \alpha_1 + \frac{\pi}{2},$$

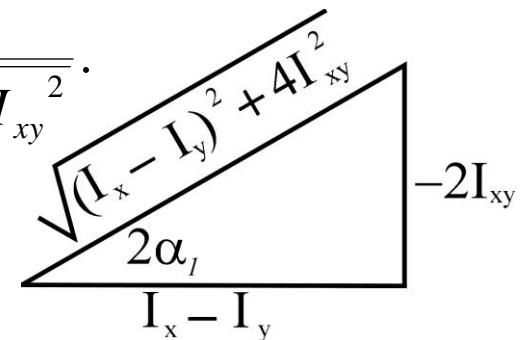
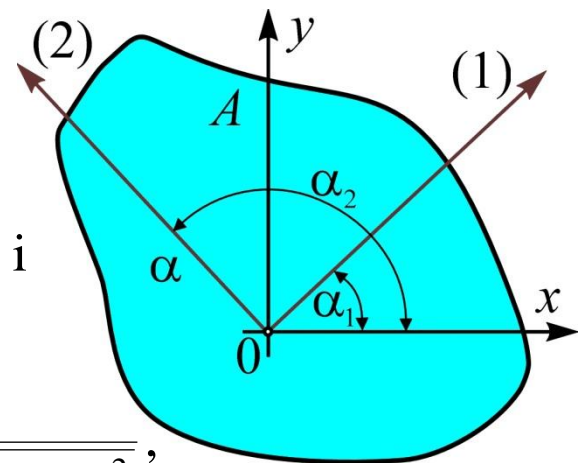

Dobijeni izrazi definišu pravce glavnih osa inercije.

Za oadređivanje sinusa i kosinusa od $2\alpha_{1/2}$ iskoristimo i zamišljeni pravougli trougao sa slike:

$$\cos 2\alpha_1 = \frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}}, \quad \sin 2\alpha_1 = -\frac{2I_{xy}}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}},$$

$$\cos 2\alpha_2 = -\frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}}, \quad \sin 2\alpha_2 = \frac{2I_{xy}}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}}.$$

Za određivanje kvadrata sinusa i kosinusa preko kosinusa dvostrukog ugla iskoristimo matematičke formule:

$$\sin^2 \alpha_1 = \frac{1}{2}(1 - \cos 2\alpha_1) = \frac{1}{2} \left(1 - \frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} \right),$$

$$\sin^2 \alpha_2 = \frac{1}{2}(1 - \cos 2\alpha_2) = \frac{1}{2} \left(1 + \frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} \right),$$

$$\cos^2 \alpha_1 = \frac{1}{2}(1 + \cos 2\alpha_1) = \frac{1}{2} \left(1 + \frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} \right),$$

$$\cos^2 \alpha_2 = \frac{1}{2}(1 + \cos 2\alpha_2) = \frac{1}{2} \left(1 - \frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} \right).$$

Prvi glavni moment inercije je $I_u(\varphi)$ za $\varphi = \alpha_1$: $I_1 = I_u(\varphi)|_{\varphi=\alpha_1} \Rightarrow$

$$I_1 = \frac{I_x}{2} \left(1 + \frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} \right) + \frac{I_y}{2} \left(1 - \frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} \right) + \frac{I_{xy} \cdot 2I_{xy}}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}}$$

$$\Rightarrow I_1 = \frac{I_x + I_y}{2} + \frac{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}{2\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} = \frac{I_x + I_y}{2} + \frac{1}{2} \sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}.$$

Istom procedurom drugi glavni moment inercije je $I_u(\varphi)$ za $\varphi = \alpha_2$:

$$I_u(\varphi)|_{\varphi=\alpha_2} = I_2 = \frac{I_x + I_y}{2} - \frac{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}{2\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} = \frac{I_x + I_y}{2} - \frac{1}{2}\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}.$$

Dakle, glavne momente inercije određuju formule:

$$I_{1/2} = \frac{I_x + I_y}{2} \pm \frac{1}{2}\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}.$$

Dokažimo sada da centrifugalni moment inercije za glavne ose inercije mora da bude jednak nuli.

Uvrstimo u funkciju $I_{uv}(\varphi) = \frac{I_x - I_y}{2} \sin 2\varphi + I_{xy} \cos 2\varphi$

uglove α_1 i α_2 umesto φ kako bi dobili centrifugalni moment inercije za glavne ose inercije I_{12} : $I_{12} = I_{uv}(\varphi)|_{\varphi=\alpha_1} = I_{uv}(\varphi)|_{\varphi=\alpha_2} \Rightarrow$

$$I_{uv}(\varphi)|_{\varphi=\alpha_1} = \frac{I_x - I_y}{2} \cdot \left(-\frac{2I_{xy}}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} \right) + I_{xy} \cdot \frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} = 0$$

$$I_{uv}(\varphi)|_{\varphi=\alpha_2} = \frac{I_x - I_y}{2} \cdot \frac{2I_{xy}}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} + I_{xy} \cdot \left(-\frac{I_x - I_y}{\sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2}} \right) = 0.$$

Invarijante momenata inercije.

Invarijante momenata inercije izvedimo iz izraza za glavne momente inercije

$$I_1 = \frac{I_x + I_y}{2} + \frac{1}{2} \sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2} \quad (1) \quad I_2 = \frac{I_x + I_y}{2} - \frac{1}{2} \sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2} \quad (2)$$

Sabiranjem izraza (1) i (2), dobija se prva invarijanta:

$$I_1 + I_2 = I_x + I_y. \quad \text{Zbir aksijalnih momenata inercije za ma koje dve međusobno upravne ose je konstantan (PRVA INVARIJANTA)}$$

Jednakost proizvoda levih i desnih strana izraza (1) i (2), daje drugu invarijantu:

$$\begin{aligned} I_1 \cdot I_2 &= \left(\frac{I_x + I_y}{2} + \frac{1}{2} \sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2} \right) \cdot \left(\frac{I_x + I_y}{2} - \frac{1}{2} \sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2} \right) \Rightarrow \\ I_1 \cdot I_2 &= \left(\frac{I_x + I_y}{2} \right)^2 - \left(\frac{1}{2} \sqrt{(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2} \right)^2 = \frac{(I_x + I_y)^2 - [(I_x - I_y)^2 + 4I_{xy}^2]}{4} \Rightarrow \\ 4 \cdot I_1 \cdot I_2 &= [I_x + I_y - (I_x - I_y)] \cdot [I_x + I_y + (I_x - I_y)] - 4I_{xy}^2 \Rightarrow \\ 4 \cdot I_1 \cdot I_2 &= [2I_y] \cdot [2I_x] - 4I_{xy}^2 \Rightarrow I_1 \cdot I_2 = I_x \cdot I_y - I_{xy}^2 \quad \text{(DRUGA INVARIJANTA)} \end{aligned}$$

Ova invarijanta se često koristi za izračunavanje centrigugalnog momenta inercije I_{xy} na osnovu aksijalnih I_1 , I_2 , I_x i I_y .

Kriterijumi za određivanje osa maksimalnog i minimalnog momenta inercije.

Suštinsku ulogu u utvrđivanju, da li funkcija $I_u(\varphi)$, za nađeno $\varphi=\alpha_1$ ili $\varphi=\alpha_2$, u minimumu ili maksimumu, ima njen drugi izvod.

Na osnovu poznate funkcije $I_u(\varphi)$, ili njenog prvog izvoda dobija se funkcija drugog izvoda:

$$I_u = I_x \cos^2 \varphi + I_y \sin^2 \varphi - I_{xy} \sin 2\varphi, \quad \frac{dI_u}{d\varphi} = -(I_x - I_y) \sin 2\varphi - 2I_{xy} \cos 2\varphi$$

$$\Rightarrow \frac{d^2 I_u}{d\varphi^2} = -2(I_x - I_y) \cos 2\varphi + 4I_{xy} \sin 2\varphi.$$

Minimum imamo za onaj ugao α , za koji je drugi izvod pozitivan, a maksimum, za drugi ugao α , za koji je drugi izvod negativan.

Na primer, ako je za ugao α , određen po formuli $\alpha = \frac{1}{2} \arctan\left(-\frac{2I_{xy}}{I_x - I_y}\right)$, drugi izvod negativan, tj.

$$\left. \frac{d^2 I_u}{d\varphi^2} \right|_{\varphi=\alpha} = -2(I_x - I_y) \cos 2\alpha + 4I_{xy} \sin 2\alpha < 0,$$

onda je za taj ugao $\alpha = \alpha_1$ funkcija I_u u maksimumu, tj. $I_u|_{\varphi=\alpha_1} = I_{\max} = I_1$.

Savijanje grede: definicija, moment savijanja i transverzalna sila.

Zamislamo da je štap opterećen na savijanje sačinjen od uzdužnih vlakana paralelnih sa osom štapa.

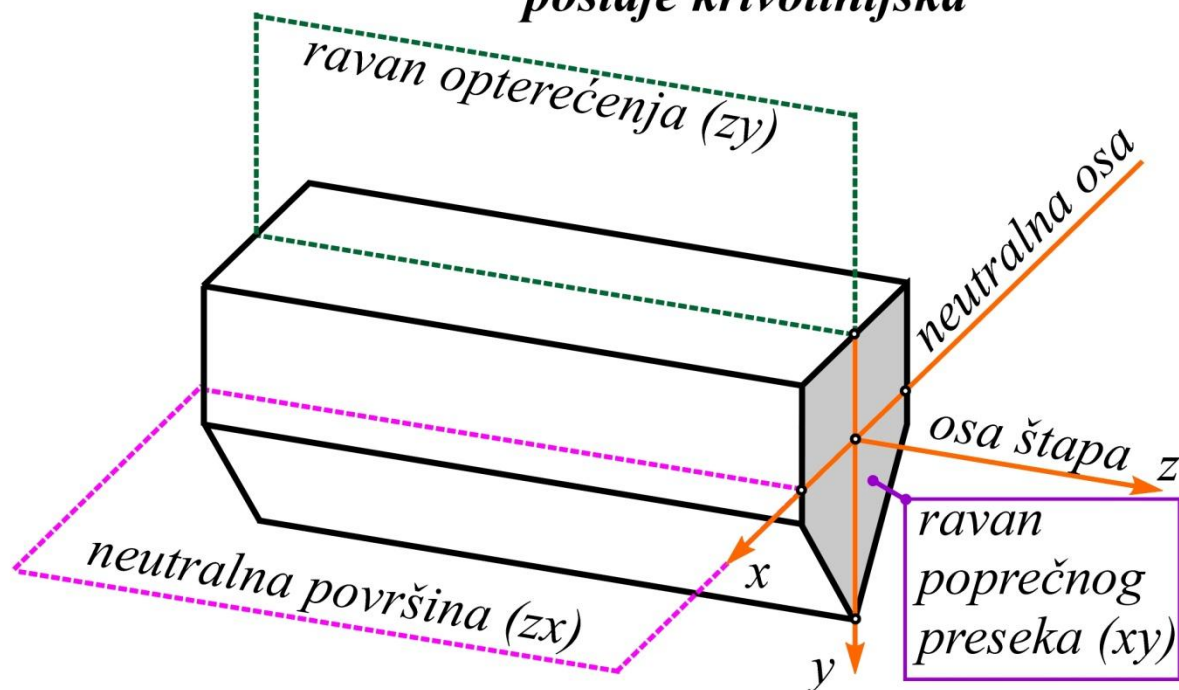
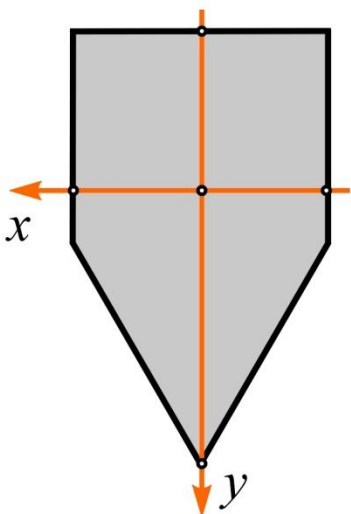

*pre dejstva opterećenja C
osa štapa je pravolinijska*

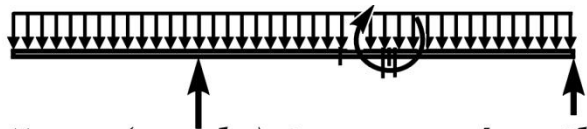

*pod opterećenjem osa štapa
postaje krivolinijska*

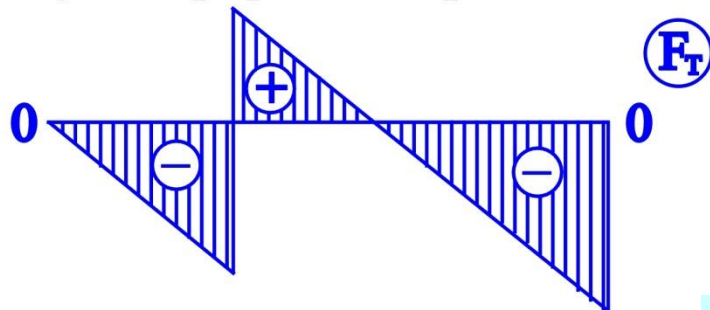
*Presek C-C
(poprečni presek)*

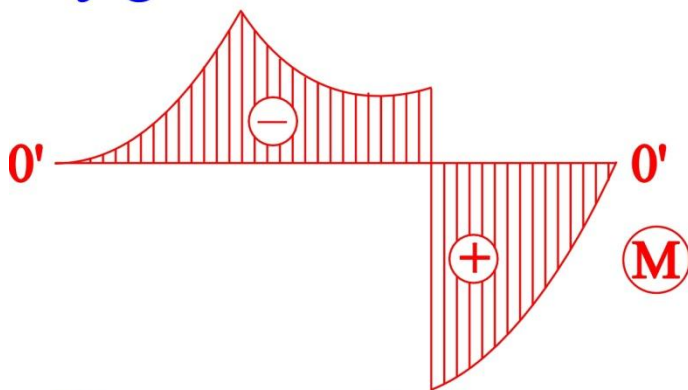
prostorni prikaz ravni i osa

štap (greda) je opterećen ili ne spregovima i opterećenjem u poprečnom pravcu

dijagram transverzalnih sila

dijagram napadnog momenta (momenata savijanja)

Štap (greda, konzola,...) se savija pod dejstvom spregova i opterećenja u poprečnom pravcu.

Pod opterećenjem osa štapa iz pravolinijskog prelazi u krivolinijski oblik. Taj krivolinijski oblik nosi naziv “ELASTIČNA LINIJA”.

Poprečni presek je simetričan u odnosu na osu y tako da je centrifugalni moment inercije $I_{xy} = 0$ a ose x i y su glavne ose.

Ravan opterećenja zy je ravan simetrije.

U neutralnoj površini zx leže vlakna čija dužina nije promenjena (ni zategnuta, ni pritisnuta).

Neutralna osa x se nalazi u preseku neutralne površine i ravni poprečnog preseka.

Sa jedne strane neutralne ose dolazi do zatezanja vlakana a sa druge do pritiska.

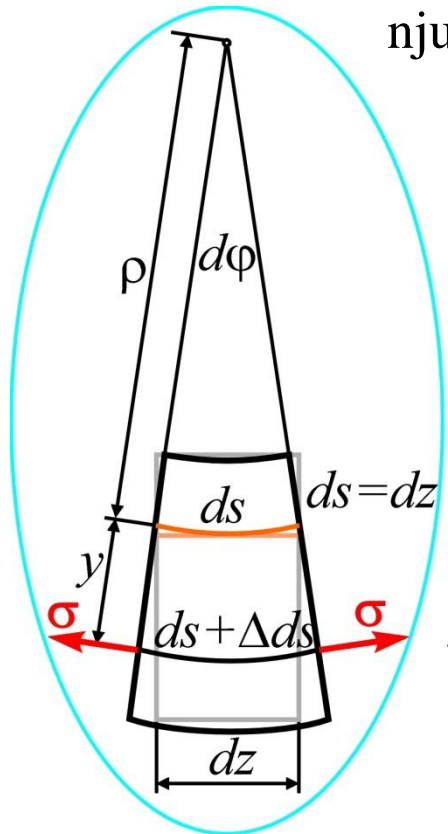
Veoma je važno određivanje transverzalnih sila i momenata savijanja (takođe crtanje njihovih dijagrama) jer od njih zavise naponi.

Od momenata savijanja zavise i deformacije (oblik elastične linije itd.).

Čisto savijanje: definicija, raspored napona, neutralna osa.

Kod čistog savijanja nema transverzalnih sila jer jedino spregovi dejstvuju na štap. Elementarnom delu dužine dz vlakna koja prolaze kroz neutralnu osu nakon savijanja ne menjaju dužinu $ds=dz$. Dužina vlakna na y udaljenju od neutralne ose je $ds+\Delta ds$.

1)

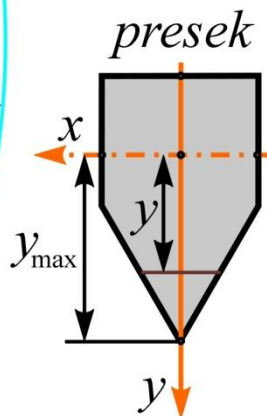
$$ds + \Delta ds = (\rho + y)d\phi \dots (1)$$

$$ds = \rho d\phi \dots (2), \quad (1) - (2) \Rightarrow$$

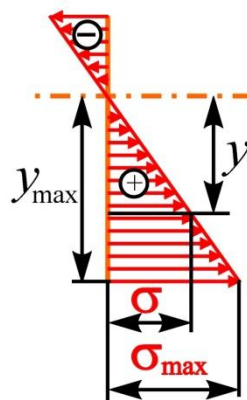
$$\Delta ds = y d\phi \dots (3), \quad (3) : (2) \Rightarrow$$

$$\frac{\Delta ds}{ds} = \frac{y}{\rho}, \quad \frac{\Delta ds}{ds} = \varepsilon = \frac{\sigma}{E} \Rightarrow$$

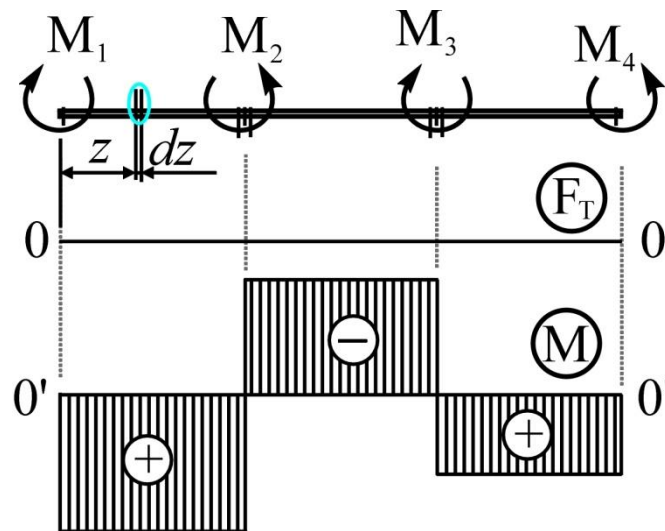
dijagram
napona

2)

3)

$$\sigma = \frac{E}{\rho} y.$$

Naponi σ se proporcionalno povećavaju sa rastojanjem y od neutralne ose.

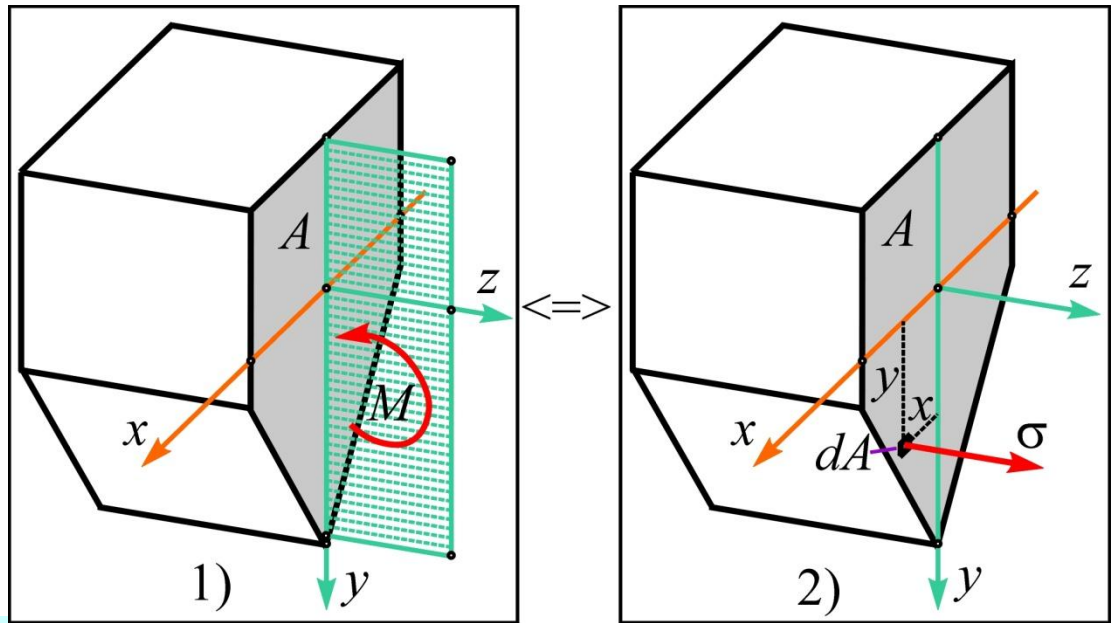
Neutralna osa odvaja deo poprečnog preseka u kojem su naponi na zatezanje od dela sa pritiskom. Na njoj normalnih napona nema.

ρ -poluprečnik krivine elastične linije.

Određivanje normalnih napona pri čistom savijanju.

$$\sigma = \frac{E}{\rho} y$$

U poprečnom preseku postoji samo moment savijanja M koji leži u yz ravni (Sl.1) i koji je posledica normalnih napona (Sl.2). Ekvivalentnost tih dejstava daje:

$$(1) \sum X_i^{Sl.1} = \sum X_i^{Sl.2} \Rightarrow 0 = 0$$

$$(2) \sum Y_i^{Sl.1} = \sum Y_i^{Sl.2} \Rightarrow 0 = 0$$

$$(3) \sum Z_i^{Sl.1} = \sum Z_i^{Sl.2} \Rightarrow 0 = \int_{(A)} \sigma dA \Rightarrow 0 = \frac{E}{\rho} \int_{(A)} y dA \Rightarrow y_T = 0$$

Jednakosti identički zadovoljene

Neutralna osa x je težišna.

$$(4) \sum M_{xi}^{Sl.1} = \sum M_{xi}^{Sl.2} \Rightarrow M = \int_{(A)} y \sigma dA \Rightarrow M = \frac{E}{\rho} \int_{(A)} y^2 dA \Rightarrow \frac{E}{\rho} = \frac{M}{I_x} \Rightarrow \sigma = \frac{M}{I_x} y$$

$$(5) \sum M_{yi}^{Sl.1} = \sum M_{yi}^{Sl.2} \Rightarrow 0 = - \int_{(A)} x \sigma dA \Rightarrow 0 = \int_{(A)} x y dA \Rightarrow I_{xy} = 0$$

x i y su glavne ose inercije. Zadovoljeno jer je y osa simetrije.

$$(6) \sum M_{zi}^{Sl.1} = \sum M_{zi}^{Sl.2} \Rightarrow 0 = 0$$

Otporni moment. Dimenzionisanje kod čistog savijanja.

Pošto neutralna osa x mora da prolazi kroz težište, prvo se uočava da li se zna položaj težišta (na primer, zbog simetrije u odnosu na x osu) ili se mora naći težište da bi se znao položaj x ose. Čim se odredi neutralna x osa traži se moment inercije za nju I_x , na neki od načina. Paralelno sa tim utvrđuje se na kom rastojanju $|y|_{\max}$ se nalazi tačka preseka koja je sa bilo koje od strana maksimalno udaljena od neutralne ose. Zatim se određuje otporni moment po formuli $W_x = I_x / |y|_{\max}$.

Ako je u pitanju dimenzionisanje, a, na primer, dimenzija c definiše veličinu poprečnog preseka, lako je moguće da bi moment inercije i otporni moment bili oblika $I_x = B \cdot c^4$, $W_x = B_1 \cdot c^3$ gde su B i B_1 konstante.

Neophodno je proučiti i statički deo nosača kako bi se odredio maksimalni moment savijanja pošto je maksimalni napon na nosaču definisan izrazom

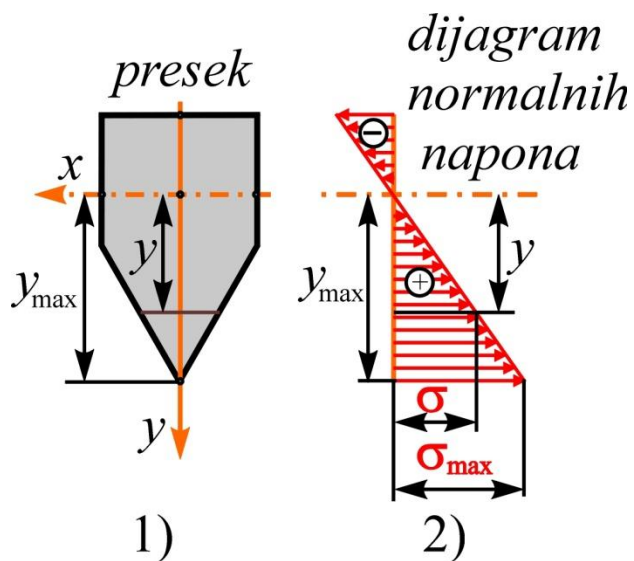
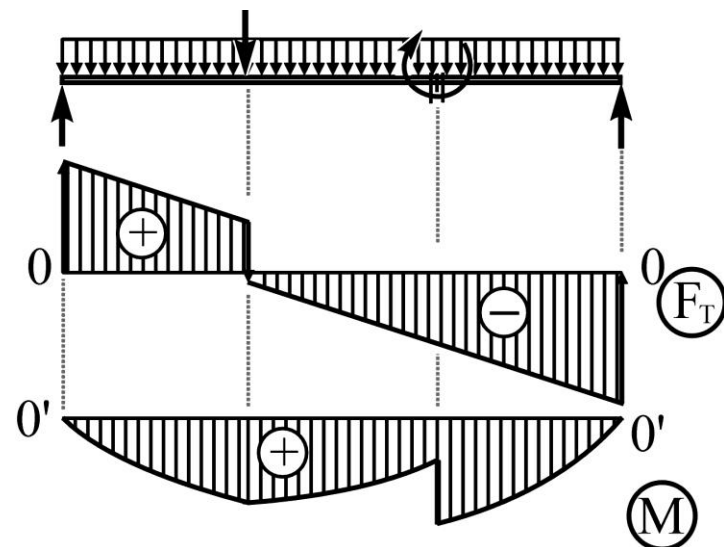
$$\sigma_{\max} = \frac{|M|_{\max}}{W_x}.$$

Zatim se iz uslova zadovoljenja nejednakosti $\sigma_{\max} \leq \sigma_d$, odnosno $\frac{|M|_{\max}}{W_x} \leq \sigma_d$, dobija $W_x \geq \frac{|M|_{\max}}{\sigma_d}$, što za $W_x = B_1 \cdot c^3$ daje $c \geq \sqrt[3]{\frac{|M|_{\max}}{B_1 \cdot \sigma_d}}$.

σ_d je dozvoljeni normalni napon a osnova dimenzionisanja je $\sigma_{\max} \leq \sigma_d$.

Savijanje silama: definicija

Kaže se da je nosač izložen savijanju silama ako na njega dejstvuju opterećenja u poprečnom pravcu gde osim njih može biti i spregova. Ta opterećenja su ili samo sile ili osim njih i kontinualno opterećenje. U opštem slučaju u proizvoljnom poprečnom preseku postoje i moment savijanja M i transverzalna sila F_T zbog kojih se u tačkama preseka očekuje postojanje kako normalnih tako i tangencilnih napona. Kao i kod čistog savijanja, na osnovu oblika deformisanog elementarnog dela (hipoteza ravnih preseka),

na osnovu oblika deformisanog elementarnog dela (hipoteza ravnih preseka), dobija se da se normalni naponi σ proporcionalno povećavaju sa rastojanjem y od neutralne ose

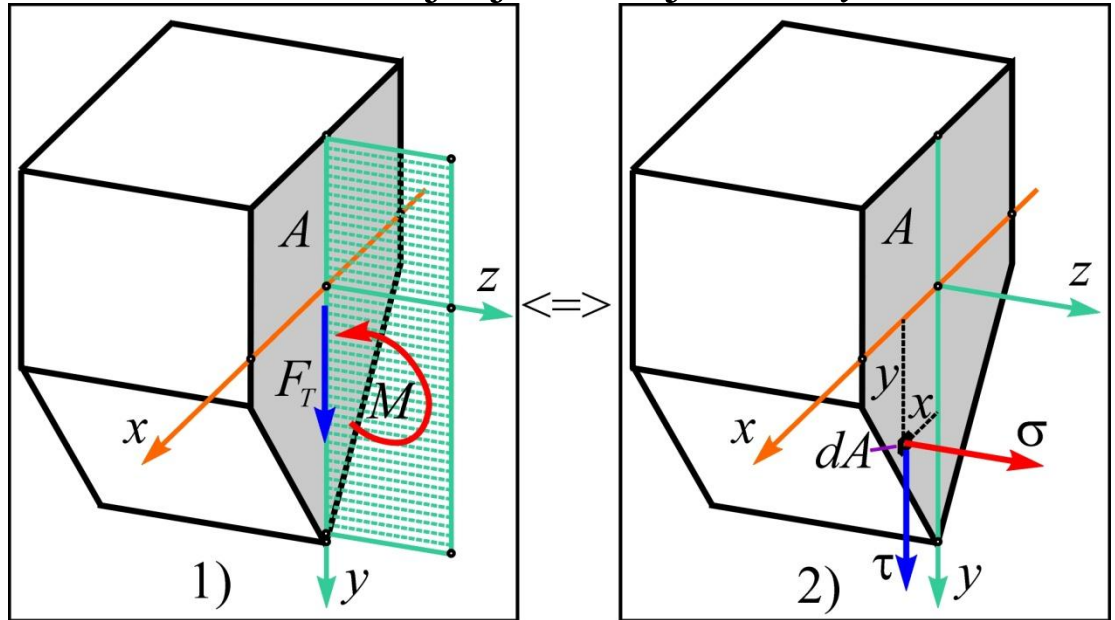
$$\sigma = \frac{E}{\rho} y.$$

Podsetimo se da je u ovom izrazu E -modul elastičnosti a ρ -poluprečnik krivine elastične linije.

Da li i kod savijanja silama, kao kod čistog savijanja, neutralna osa prolazi kroz težište itd. videće se u narednom pitanju.

Određivanje normalnih napona pri savijanju silama.

U poprečnom preseku postoji, osim momenta savijanja M , koji leži u yz ravni, i transverzalna sila F_T pravca y ose (Sl.1). Moment je posledica normalnih napona a transverzalna sila tangencijalnih (Sl.2). Ekvivalentnost momenta savijanja M i sila usled normalnih napona σ , kao i u slučaju čistog savijanja, zbog $\sigma = (E/\rho)y$, daje:

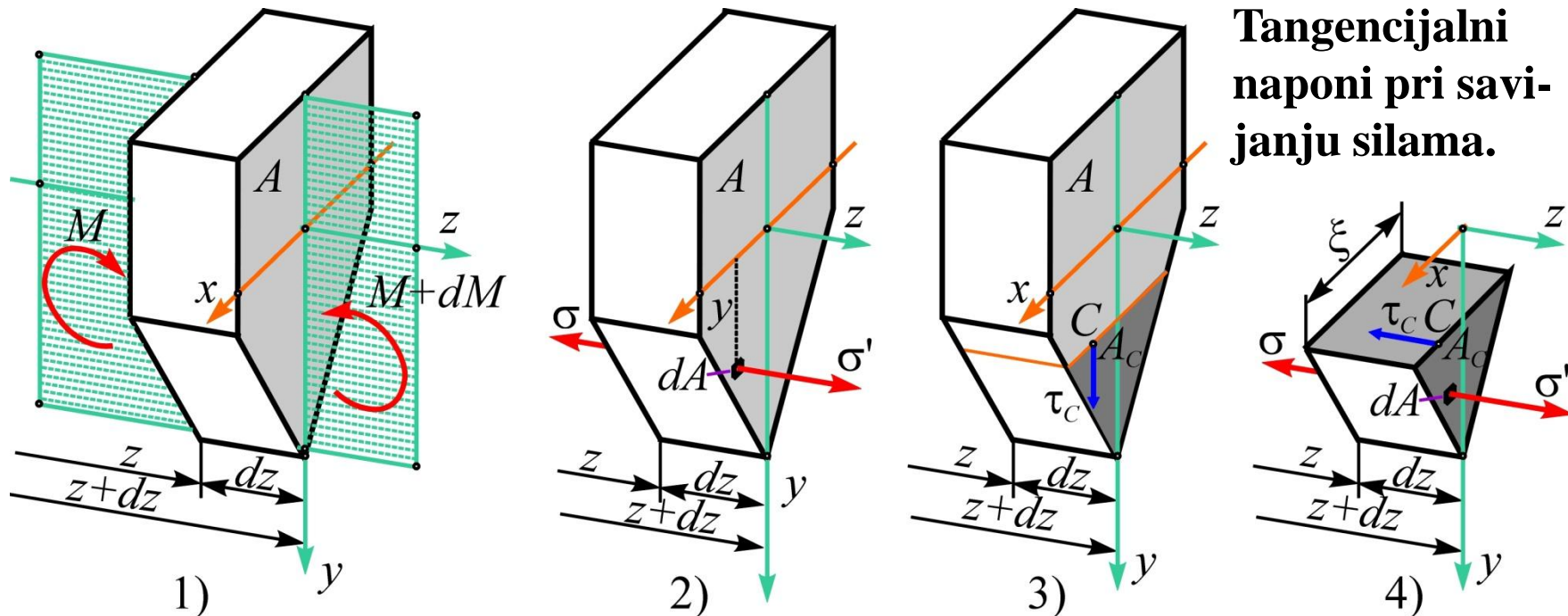

$$\sum Z_i^{Sl.1} = \sum Z_i^{Sl.2} \Rightarrow 0 = \int_{(A)} \sigma dA \Rightarrow 0 = \frac{E}{\rho} \int_{(A)} y dA \Rightarrow y_T = 0 \quad \text{Neutralna osa } x \text{ je težišna.}$$

$$\sum M_{xi}^{Sl.1} = \sum M_{xi}^{Sl.2} \Rightarrow M = \int_{(A)} y \sigma dA \Rightarrow M = \frac{E}{\rho} \int_{(A)} y^2 dA \Rightarrow \frac{E}{\rho} = \frac{M}{I_x} \Rightarrow \sigma = \frac{M}{I_x} y$$

$$\sum M_{yi}^{Sl.1} = \sum M_{yi}^{Sl.2} \Rightarrow 0 = - \int_{(A)} x \sigma dA \Rightarrow 0 = \int_{(A)} x y dA \Rightarrow I_{xy} = 0 \quad \text{Ovo znači da su } x \text{ i } y \text{ glavne ose inercije.}$$

To je zadovoljeno zato što je y osa simetrije.

Tangencijalni naponi pri savijanju silama.

Na elementarni deo grede dužine dz (Sl.1) u preseku levo dejstvuje moment savijanja $M(z) = M$, a u preseku desno $M(z + dz) = M + dM$.

Normalne napone (Sl.2), u tačkama preseka koji je levo određuje formula

$$\sigma(z) = \sigma = \frac{M}{I_x} y, \quad \text{a tačkama preseka koji je desno } \sigma(z + dz) = \sigma' = \frac{M + dM}{I_x} y.$$

Da bi našli tangencijalni napon u proizvoljnoj tački C (Sl.3), iskoristimo jednačinu ravnoteže sila u z pravcu koje dejstvuju na elementarni deo, prikazan na Sl.4:

$$\int_{(A_c)} \sigma' dA - \int_{(A_c)} \sigma dA - \tau_c \xi dz = 0 \Rightarrow \int_{(A_c)} (\sigma' - \sigma) dA = \tau_c \xi dz \Rightarrow \int_{(A_c)} \frac{dM}{I_x} y dA = \tau_c \xi dz \Rightarrow$$

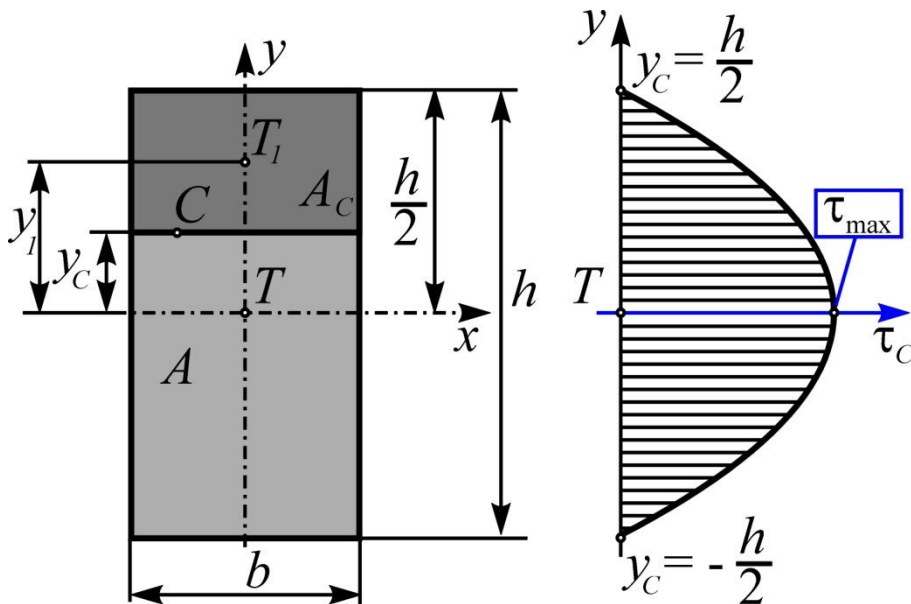
$$\frac{dM}{dz} \frac{S_x^{A_C}}{I_x} = \tau_C \xi \Rightarrow \tau_C = \frac{F_T}{I_x} \frac{S_x^{A_C}}{\xi} \Rightarrow \tau_C = \frac{F_T}{I_x} \frac{S_C}{\xi}.$$

Pri izvođenju gornje formule iskorišćeno je da je $F_T = dM/dz$ a sa S_C je označen statički moment površine A_C za neutralnu osu x , odnosno

$$S_C = S_x^{A_C} = \int_{(A_C)} y dA.$$

Primer 3.1 Odrediti matematičku zavisnost promene tangencijalnog napona sa udaljenjem od neutralne ose kod pravougaonog preseka širine b a visine h ?

$$S_C = A_C \cdot y_1 = b \left(\frac{h}{2} - y_C \right) \cdot \frac{1}{2} \left(\frac{h}{2} + y_C \right) = \frac{b}{2} \left[\left(\frac{h}{2} \right)^2 - y_C^2 \right] \Rightarrow S_C = \frac{bh^2}{8} - \frac{b}{2} y_C^2,$$

$$I_x = \frac{bh^3}{12}, \quad \xi = b \Rightarrow$$

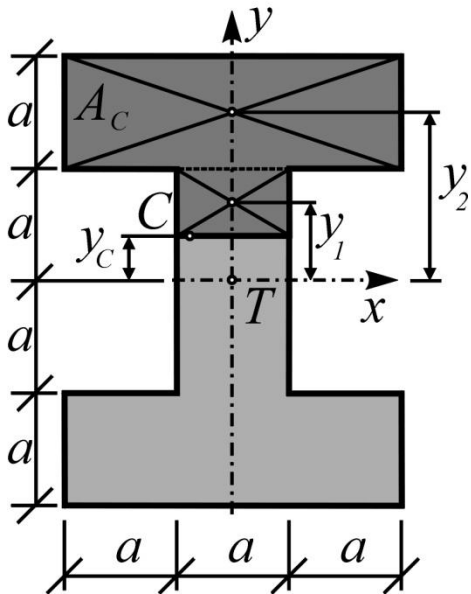
$$\tau_C = \frac{F_T}{I_x} \left(\frac{h^2}{8} - \frac{y_C^2}{2} \right) = \frac{6F_T}{bh^3} \left(\frac{h^2}{4} - y_C^2 \right)$$

$$\Rightarrow \tau_C|_{y_C=0} = \tau_{\max} = \frac{3F_T}{2bh} = \frac{3F_T}{2A},$$

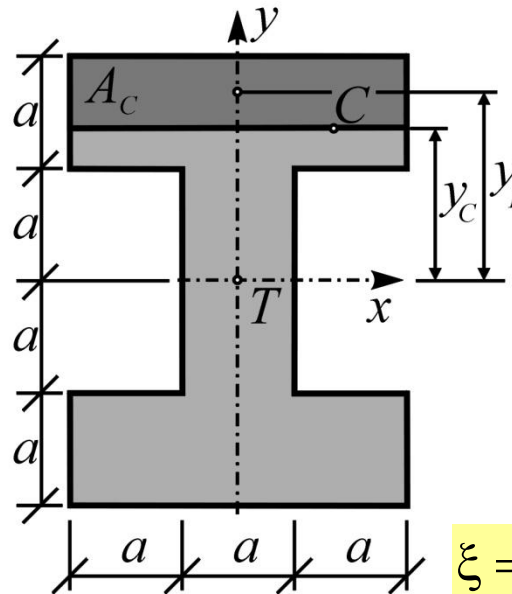
$$\tau_C|_{y_C=\frac{h}{2}} = \tau_C|_{y_C=-\frac{h}{2}} = 0.$$

Primer 3.2 Odrediti matematičku zavisnost promene tangencijalnog napona sa udaljenjem od neutralne ose kod preseka prikazanog na slici?

Za $0 \leq y_c < a$

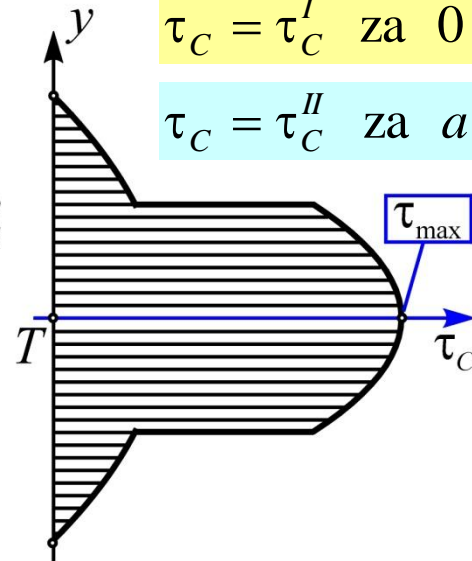

Za $a < y_c < 2a$

$\tau_c = \tau_c^I$ za $0 \leq y_c < a$,

$\tau_c = \tau_c^{II}$ za $a < y_c < 2a$,

$\xi = a$ i $S_c = S_c^I$ za $0 \leq y_c < a$,

$\xi = 3a$ i $S_c = S_c^{II}$ za $a < y_c < 2a$.

F_T i I_x su konstante.

$$S_c^I = a(a - y_c) \cdot y_1 + a \cdot 3a \cdot y_2 = a(a - y_c) \cdot \frac{1}{2}(a + y_c) + a \cdot 3a \cdot \frac{3a}{2} = 5a^3 - \frac{a}{2} y_c^2,$$

$$\tau_c^I = \frac{F_T}{I_x} \frac{S_c^I}{a} = \frac{F_T}{I_x} \left(5a^2 - \frac{1}{2} y_c^2 \right).$$

$$S_c^{II} = 3a(2a - y_c) \cdot y_1 \Rightarrow$$

$$S_c^{II} = 3a(2a - y_c) \cdot \frac{1}{2}(2a + y_c) = \frac{3a}{2}(4a^2 - y_c^2), \quad \tau_c^{II} = \frac{F_T}{I_x} \frac{S_c^{II}}{3a} = \frac{F_T}{I_x} \left(2a^2 - \frac{1}{2} y_c^2 \right).$$

Dimenzionisanje nosača u slučaju savijanja silama

Dimenzionisanje nosača u slučaju savijanja silama vrši se na isti način kao i kod čistog savijanja, dakle uzimajući u obzir samo normalne napone, iako postoje i tangencijalni. Grubo rečeno, vrednosti tangencijalnih napona a posebno, kako će se videti, njihov raspored duž preseka imaju odlučujuću ulogu u njihovom zanemarivanju pri dimenzionisanju. Ukratko, nakon određivanja vrednosti za I_x i $|y|_{\max}$ određuje se otporni moment po formuli $W_x = I_x / |y|_{\max}$. Na primer, ako dimenzija c definiše veličinu poprečnog preseka, onda su vrlo verovatno moment inercije i otporni moment oblika $I_x = B \cdot c^4$, $W_x = B_1 \cdot c^3$, gde su B i B_1 konstante.

Takođe je neophodno da se prouči i statički deo nosača, kako bi se odredio maksimalni moment savijanja, pošto je maksimalni normalni napon na nosaču definisan izrazom $\sigma_{\max} = |M|_{\max} / W_x$.

Poželjno je crtanje dijagrama transverzalnih sila i momenta savjaja.

Korišćenjem osnove dimenzionisanja $\sigma_{\max} \leq \sigma_d$, koja daje $\frac{|M|_{\max}}{W_x} \leq \sigma_d$,

dobija se $W_x \geq \frac{|M|_{\max}}{\sigma_d}$, što za $W_x = B_1 \cdot c^3$ daje $c \geq \sqrt[3]{\frac{|M|_{\max}}{B_1 \cdot \sigma_d}}$.

σ_d je dozvoljeni normalni napon.